

בית המשפט המחוזי בנוף הגליל-נצרת בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"ש 50308-08-26 פלונית נ' פלוני

תיק חיצוני:

מספר בקשה: 1

לפני כבוד השופט אסף זגורי

מבקשת פלונית

נגד

משיב פלוני

בהתאם להנחיית מנהל בתי המשפט, על שופטי משפחה לרשום את שמות המייצגים. חבל שכבודו לא רשם לנו.

בעניין: אלמוני ופלמוני ילידי 7/2020 יפה. בהחלט ראוי לרשום לנו כאן את גיל הילד. הם בני 6. עולים לכיתה א'.

החלטה

סליחה, אך פשוט מרגיז לקרוא! לא את ההחלטה עצמה של כבודו שהיא, בלית ברירה, בהחלט ראויה, אלא את התנהלות חברי ועדת התסקירים לצד 'האדישות' של כבודו.

האם עברה עם הילדים למרחק של 40 דקות בזמן המלחמה, ועכשיו מבקשת להישאר שם. לאחר שוועדת התסקירים המליצה לכבוד השופט ארנון שהילדים יחזרו לגור וללמוד במקום המגורים של האב - ללא כל הסבר או הנמקה - שזה דבר הזוי ולא ראוי מקצועית, עדיין, משום מה, כבוד השופט ארנון קיבל את ההמלצה.

הוגש ערעור למחוזי. כבודו הזמין כמובן את נציגי ועדת התסקירים, אך אף אחד לא טרח להגיע. כולם בחול? כולם הלכו לקנות מחברות לילדים? לא יודע. הזוי.

נוצר מצב מביך בו כבודו, שבהחלט מעוניין לפסוק בהתאם לטובת הילדים, לא באמת יכול! אין בפניו שום סימוכין מקצועיים להמלצה של ועדת התסקירים. ידיו כבולות!

כבודו לא יכול שלא לקבל את הערעור, אך האם לא ראוי שכבודו יכתוב את עמדתו באופן ישיר ואמיתי על אי ההופעה ויעביר את המקרה, דרך מזכירות בית המשפט, לבחינת העו"סית הארצית במשרד הרווחה? אחרת איך דברים ישתנו?

נציין ונזכיר שלשופטים בהחלט ישנה אפשרות כזו, במקרים המתאימים כמובן, ושבזמנו קידמנו את הנושא מול השר אוחנה גם לתחום תלונות השווא. לצערי הרב השופטים לא משתמשים בכלי זה. ראו הסבר כאן.

הבקשה

1. לפניי בקשה דחופה לעיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט לענייני משפחה בקרית

שמונה (כב' השופט רן ארנון) בתיק תלה"מ 63810-08-25, שניתן ביום 16.8.26. בגלל

שמדובר על תחילת שנת הלימודים, לוח הזמנים קצר. כל הכבוד לכבודו! הבקשה היא בעניינם של הקטינים התאומים שבכותרת בלבד ולא בעניינה של אחותם ***.

2. במסגרתו של אותו פסק דין נדחתה תביעת המבקשת להתיר העתקת מקום מגורי הקטינים לעיר *** וניתנה הוראה על רישום ולימוד של הילדים במוסדות חינוך ב***. הדחיפות העולה מהבקשה נובעת מסמיכות זמנים לשנת הלימודים הבאה אשר אמורה להיפתח ביום 1.9.26 כאשר האב כעולה מתגובתו פעל מכוח פסק הדין קמא לגריעת הילדים ממערכת החינוך ב*** ורשם אותם ללימודים ב***.

הרקע הרלבנטי ועיקרי פסק הדין של בית משפט קמא

3. הצדדים הינם הורים לחמישה ילדים משותפים, מהם שניים בגירים מעל גיל 18 (ח. בת 20 וא. בן 23) ושלושת הילדים שבכותרת הינם קטינים ואלה פרטיהם: *** היא ילידת 2011 וכיום בגיל 15 ואילו הילדים פלמוני ואלמוני הם תאומים ילידי 2020 וכיום הם בגיל 6 ואמורים לעלות לכיתה א' בעוד מספר ימים (להלן "הקטינים"). אין חולק שמרכז החיים של המשפחה הוא ב*** מאז שנת 2002 ובמשך כעשרים שנים.

4. בין הצדדים התנהלו מספר הליכים אשר רובם הסתיימו בפסקי דין. בעניין זמני השהות והאחריות ההורית ניתן פסק דין לפני מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום שהוכרז באזור הצפון, הנותן תוקף להסכמות הצדדים בדבר חלוקת זמני שהות שוויוניים (שהים אצל האב בשבוע אחד בימים שני רביעי ומשישי עד ראשון ובשבוע שני בימים שני רביעי וחמישי וביתר הימים אצל האם). **יפה. הסכמות זה תמיד הכי טוב.** בעת שנקבעו זמני השהות וערב פרוץ מצב החירום הביטחוני בצפון היה מרכז חייהם של הקטינים והוריהם ב***, זאת כאמור במשך 20 שנה מאז שנת 2002.

5. בעקבות המלחמה ומצב החירום, עברה האם להתגורר בעיר *** (שם גרה משפחת המוצא שלה) בעוד האב נותר להתגורר ב*** שם גם שירותו הצבאי במילואים. האם נקלטה לעבודה ב*** וכך גם הילדים הקטינים נקלטו במסגרות חינוך מתאימות (התאומים בגן ילדים והקטינה *** בבית ספר ב***). ¹ **ראו את ההערה של כבודו. כל הכבוד! אחרת איך נבין את כל הסיפור. יופי. כך ראוי בכל תיק של מעבר מקום מגורים/זמני שהות וכו'.**

6. בתום תקופת הפינוי סירבה האם להשיב הקטינים למגורים ב*** ובאוגוסט 2025 הגישה תביעה להתיר את העתקת מקום המגורים של הילדים ל***.

1. הערת בית המשפט לאור התממת פרטי פסק הדין מובהר כי המרחק בין הערים הוא כ-40 ק"מ וזמן הנסיעה נע בין 40 דקות לשעה תלוי תנועה וזמן רלבנטי ביממה.

7. במסגרת הליך זמני השהות הוסכם על זמני שהות שוויוניים והורות משותפת, במסגרתם שוהים הקטינים לסירוגין אצל האב ואצל האם. עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" ביום 7.10.2023, פונו האם והקטינים מביתם ל***, שם מתגוררת משפחת המוצא של האם, בעוד האב נותר לגור ב*** ושירת בשירות מילואים ממושך.

8. במהלך תקופת הפינוי נקלטו התאומים פלמוני ואלמוני במסגרות החינוך ב*** (בגן 'ש...'). בעוד הקטינה *** השתלבה בביה"ס ל*** ביישוב מגורי האב ***. האם נקלטה כתומכת הוראה בבית הספר "****" ביישוב מגוריה ***.

9. ביום 10.03.2025 חתמה האם על הסכם לרכישת דירת מגורים ב***. האב רכש דירה חדשה ב***, נישא בשנית ונולד לו ילד נוסף.

10. עם תום תקופת הפינוי באופן רשמי סירבה האם להשיב את הקטינים ל*** והגישה בקשה לרישום הקטינים ללימודים ב*** וזו נדחתה בשל סמיכות הזמנים בין מועד הגשת הבקשה למועד פתיחת שנת הלימודים. בקשת רשות ערעור שהוגשה על החלטה זו טופלה על ידי במסגרת רמ"ש 69434-08-25 ונעתרה בחיוב, תוך שנקבע כי אני מתיר באופן זמני את רישום הקטינים למסגרת חינוך ב*** לשנת תשפ"ו תוך הבהרה שמדובר בסידור זמני בלבד וההכרעה הסופית תתקבל בהליך העיקרי שמתנהל בבית משפט קמא.

11. יוער כי הבת *** חזרה ללמוד ב*** חרף אותה החלטה והיא מתניידת באופן שוטף בין בתי ההורים ובין היישובים השונים **הילדה גדולה. מחליטה כרצונה. החשוב כאן הוא הקשר שלה עם האחים הקטנים.**

12. ההליך העיקרי התנהל בבית משפט קמא תוך שהוזמנו תסקירי סעד של העו"ס לסדרי דין. תסקיר שהוגש בסוף שנת 2025 המליץ על הותרת הילדים באותה מסגרת לימודית ועל הפניית ההליך לוועדת תסקירים לצורך קבלת המלצות ביחס לשנת הלימודים הבאה.

13. ביום 25.1.2026 התכנסה ועדת תסקירים והמליצה פה אחד כי התאומים פלמוני ואלמוני ישובו להתחנך ב*** החל משנת הלימודים הבאה. החלטת הוועדה אינה מנומקת ולא נלווה לה פרוטוקול כלשהו ממנו ניתן ללמוד על השיקולים שנשקלו בה. **נראה מאוד מוזר, ולא רציני!** עם זאת צורף לה סיכום בכתב יד עם המלצות שנתקבלו בוועדה פה אחד. בוועדת התסקירים היו העו"ס לסדרי דין מפקחת מחוזית ופסיכולוגית קלינית וכן השתתפו ההורים **"סיכום בכתב יד"? זהו? שום הסבר, שום נימוק. בהמשך נלמד שמדובר על 4 שורות. פשוט הזוי.**

14. התקיים דיון בבית משפט קמא סמוך לפגרת הקיץ, הצדדים סיכמו טענותיהם וניתן פסק דין המאמץ את המלצות גורמי הטיפול וקובע כי הילדים ישובו ללמוד ב*** שם מרכז חייהם. בסעיפים 44-45 לפסק הדין נדרש בית המשפט קמא לשיקולים המרכזיים המנחים אותו בדרך להכרעה. בהסתמך על פסיקה בנושא נקבע שם כי יש לבחון את נושא

מעבר או העתקת מקום מגורי ילדים בשני אופנים מרכזיים: האחד הוא הערכת יכולת ההסתגלות של הקטין למקום חדש והשני הוא שמירת הקשר עם ההורה האחר והאם המעבר גורם לפגיעה או ניתוק ממנו. בהקשר זה יש לאזן בין זכויות ההורים לקשר עם הקטין לבין זכותם לאוטונומיה אישית ולבין השמירה על רציפות ואיכות הקשר של הילד עם שני הוריו.

15. באופן קונקרטי ולצורך בחינה עניינית של טובת הילדים נדרש בית משפט קמא לתסקירי העו"ס לסדרי דין והמלצת וועדת התסקירים. בתסקיר מסוף 2025 צוין כי הקטינים מצביעים על סימני מצוקה וחוסר יציבות הנגרמים להם בעיקר בשל הטלטול והמעבר בין הבתים והיישובים ונוכח הקונפליקט ההורי המתמשך. **דיונים בבית המשפט כמעט תמיד פוגעים בילדים!** כך גם המליצה וועדת תסקירים פה אחד להורות על מעבר הילדים ל***. בסעיף 50 לפסק דינו קובע בית משפט קמא כי העו"ס לסדרי דין נחקרה ביום 13.7.26 והעידה על שיקולי אותה וועדה תוך שציינה שההבנה הייתה שהחוסן הנפשי של הילדים יאפשר להם להסתגל היטב למסגרות ב*** וכי המשך המגורים ב*** יפגע קשות בקשר שלהם עם האב. בית משפט קמא דחה טענות האם בדבר פגם בהמלצות גורמי טיפול בשל התעלמותם מדו"ח מטפלת בבעלי חיים באחד התאומים (אלמוני).

16. בית משפט קמא התייחס עוד לעובדה שבשנה האחרונה מדובר היה בשנה האחרונה בגן הילדים וכעת הילדים עומדים לעלות לכיתה א' וזהו השלב הנכון לבצע את השינוי ולהורות על החזרתם ל***, שם גם מתחנכת אחותם הגדולה והדבר מתיישב עם שיקול איחוד האחים (מה גם שלאב ילד מקשר זוגי חדש המתגורר עמו). **נראה הגיוני.**

17. בית משפט קמא דחה טענות שונות שהעלתה האם כנגד וועדת התסקירים ו/או העו"ס לסדרי דין ונדרש אחת לאחת לכל טענות האם אך ראה לנכון לאמץ המלצת גורמי המקצוע **ללא שום נימוק מקצועי של ועדת התסקירים, מלבד סעיף 16 לעיל שהוא הגיוני, אך לא ניתן לקבל החלטה כה משמעותית רק על סמך זה.**

18. בסיכומי של דבר דחה בית משפט קמא את עתירת האם ללימודי הילדים ב*** אך לא שינה מזמני השהות השווינוניים שנקבעו ומתנהלים מזה תקופה ממושכת.

טענות המבקשת:

19. המבקשת טוענת כי סיכויי הערעור על פסק הדין טובים וכי מאז הנוחות נוטה לטובה. המערערת טוענת כי יש לעכב את ביצוע פסק הדין נוכח סמיכות הזמנים לפתיחת שנת הלימודים ביום 1.9.26 (בעוד יומיים!!).

20. לטענתה של המבקשת, היא פונתה עם הקטינים מביתם ב*** ל*** ביום 7.10.23 עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", ומאז היא מתגוררת ב*** שם רכשה דירה בעזרת משפחתה והשתלבה בעבודה כתומכת הוראה בבית ספר "****" ביישוב מגוריה ***. **היא מדגישה כי**

הקטינים, פלמוני ואלמוני, נטמעו היטב ביישוב מגוריה *** במשך שלוש השנים האחרונות וכי מעבר נוסף כעת יגרום להם לנזק רגשי חמור. מה גם שילדים אלה מעולם לא למדו במסגרות חינוך ביישוב מגורי האב *** והם פיתחו לעצמם חיי חברה איתנים שם. לדבריה הקטינים פלמוני ואלמוני משולבים במסגרות חינוך ביישוב מגוריה *** מזה כשלוש שנים, ומעולם לא למדו ב*** והם פיתחו לעצמם חיי חברה איתנים שם.

21. המבקשת הציגה דוחות טיפוליים של הגב' *** – מטפלת פרטית של הקטין אלמוני מהתאריכים 25.6.25 ו-30.4.26, הממליצים באופן חד-משמעי להימנע ממעברים ומשינויים משמעותיים עבור אותו קטין, במיוחד על רקע המעבר הרגיש לכיתה א'. בנוסף, הקטין פלמוני מטופל פעמיים בשבוע על ידי גננת שילוב ב*** לחיזוק ביטחונו העצמי, ואלמוני מקבל טיפול רגשי באמצעות בעלי חיים במושב רמות לצורך טיפול בחרדות. המערערת טוענת כי דחיית הבקשה ושינוי המצב הקיים יביאו לרגרסיה קשה במצבם הרגשי של שני הילדים.

22. עוד נטען כי בית המשפט קמא אימץ את המלצת העו"ס כלשונה, חרף פגמים מהותיים שעלו מחקירתה, וכי ועדת התסקירים לא עשתה עבודתה נאמנה, לא שמעה את קולם של הקטינים ולא ערכה פרוטוקול מפורט. **הילדים בני 6. לא בטוח שזה בטובתם להישמע. בטח לא לפי מה שכותב המטפל.** היא מדגישה את חשיבות רשת התמיכה המשפחתית והחברתית שיש לה ביישוב מגוריה***, וכן את העובדה שרכשה דירה והשתלבה בעבודה קבועה שם. לטענתה, טובת הילד נמדדת על סמך התחשבות בדעת הילדים ובאיכות הקשר בין הילדים לשני ההורים ודעת הילדים לא נשמעה ולא הובאה בפני בית משפט קמא ו/או העו"ס.

23. המבקשת תוקפת את תסקיר העו"ס ואת ועדת התסקירים מיום 25.01.2026, וטוענת כי הם רצופים פגמים מהותיים ולוקים בחסר. לטענתה, העו"סית הודתה בחקירתה מיום 13.7.26 כי הדוחות הטיפוליים של המטפלת *** לא עמדו בפניה, וכי היא נמנעה מלבקר בבית המערערת או לבדוק קיום ממ"ד בבית המשיב. עוד נטען כי ועדת התסקירים לא ערכה בירור עם המטפלות, לא שמעה את קולם של הקטינים **וסיכמה את החלטתה בארבע שורות בלבד זה בהחלט הזוי.**

24. בנוסף, המבקשת מצביעה על היסטוריה של אלימות מילולית ונפשית מצד המשיב, לרבות הגשת כתב אישום נגדו בעבר בגין היזק לרכוש במזיד והודעות ווטסאפ פוגעניות מהתקופה האחרונה. **נכון/לא נכון? אין לי מושג. אני רק יודע שבהמון פסקי דין והחלטות רואים את הטיעון הזה. בחלק מהמקרים זה נכון, בחלק זהו 'כלי' בידי עורכי הדין/האם, על מנת לפגוע בזמני השהות של האב עם הילדים.** היא טוענת כי אין לה עתיד כלכלי או תעסוקתי ביישוב מגורי האב *** , בעוד שביישוב מגוריה שלה *** היא נתמכת על ידי משפחתה המורחבת (אחותה ואמה) שמסייעות לה בגידול הילדים. לשיטתה, מאזן הנוחות נוטה בבירור לטובתה שכן ביצוע מיידי של פסק הדין ירוקן את הערעור מתוכן.

תשובת המשיב:

25. המשיב מתנגד נחרצות לבקשת עיכוב הביצוע וטוען כי היא משוללת כל בסיס עובדתי ומשפטי, ומטרתה להנציח תוצאה חד-צדדית שיצרה המבקשת באמצעות אי החזרה מ***, רכישת בית מגורים שם והיטמעות באותו יישוב עוד בטרם הוחלט מה יעלה בגורל מקום לימודי ושהות הילדים.

26. לטענתו של המשיב, סעד של "עיכוב ביצוע" במקרה זה הוא למעשה "צו עשה זמני" שמטרתו להכשיר מצב עובדתי שנקבע כי הוא מנוגד לטובת הקטינים. המשיב מדגיש כי סיכויי הערעור נמוכים משמעותית, במיוחד כשהתקיפה היא של שיקול דעת מקצועי ללא בסיס ראיתי שווה משקל. בהקשר זה טוען המשיב כי התקיפה היא לא רק של המלצת עו"ס לסדרי דין אלא של המלצת וועדת תסקירים כאשר ערעור על אותה ועדה נדחה וכאשר העו"ס עצמה העידה כי לא יכולה להמליץ בניגוד לוועדת התסקירים אפילו אם הייתה מאמינה שכך יש להמליץ.

27. המשיב טוען כי המבקשת מתעלמת מהנזק הבלתי הפיך שייגרם אם הבקשה תתקבל, שכן הילדים יתחילו ללמוד ביישוב מגורי האם*** ובהמשך הערעור יידחה, מה שיאלץ אותם לעבור ליישוב מגורי האב*** באמצע שנת הלימודים. הוא מציין כי יישוב מגוריו ** היא מרכז חייהם ההיסטורי של הקטינים, שם נולדו וגדלו, ושם מתגוררים אביהם ואחיהם. המשיב מדגיש כי הוא ההורה הדומיננטי הדואג לצרכי ילדיו, לרבות לימודיהם.

28. עוד טוען המשיב כי פסק הדין מיום 16.08.2026 ניתן לאחר הליך ראיות ממושך ומלא, ולאחר חקירה נגדית של גורמי המקצוע, והוא מבוסס על ממצאים עובדתיים שגיבש בית משפט קמא. הוא מציין כי המבקשת לא עמדה בנטל ההוכחה הנדרש לעיכוב ביצוע, ולא הציגה ראיות כדי לסתור את קביעות גורמי המקצוע. לטענתו, עיכוב ביצוע פסק הדין ישלח מסר חינוכי שגוי לפיו כדאי לצד להשיג מצב עובדתי תחילה ולבקש את הכשרתו לאחר מכן.

29. עוד טוען המשיב כי הקטינים כבר שובצו בבית ספר ביישוב מגוריו *** ביום 26.8.26 ונגרעו ממערכת החינוך ביישוב מגורי האם. לדבריו, הותרת הילדים ביישוב מגורי האם פוגעת פגיעה קשה בקשר שלהם עמו, מפרידה בינם לבין אחותם הבכורה הלומדת ביישוב מגוריו ומטילה עליו נטל הסעות כבד וטרטור של שעות בדרכים במסגרת הסדרי השהות.

30. ככל שהבקשה תיענה בחיוב יגרם נזק בלתי הפיך כיוון שהילדים יתחילו ללמוד ביישוב מגורי האם ואם הערעור יידחה, יאלצו לעבור ללמוד ביישוב מגוריו של האב באמצע שנת הלימודים.

דין והכרעה

אפתח ואציין כי כל החלטה שתינתן בבקשה שלפניי היא החלטה משמעותית עם השלכות על גורל הילדים והתפתחותם וגם משמעותית עבור ההורים **בהחלט** זימנתי הצדדים לדיון דחוף לפניי להיום, אך נראה כי כל צד מתבצר בעמדתו ואין מנוס מהכרעה שיפוטית. **אפשר להבין את שני ההורים** לא הקלה על בית המשפט העובדה שהעו"ס לסדרי דין לא התייצבה לדיון, העו"ס המחוזית לא התייצבה לדיון וכך גם לא הפסיכולוגית שנכחה בוועדת התסקירים. בסופו של יום, יש קושי גם לבית משפט זה לקבוע מהי טובת הקטינים שעה שלא גורמי המקצוע ולא בית משפט קמא מפרטים בסוגיה זו בפסק הדין או בעדות העו"ס. **מצב הזוי. אף אחד מהרווחה לא הגיע** , אבל איזו אדישות מרגיזה של כבודו! **בהחלט ייתכן, ואף הגיוני, שכבודו התרגז יותר ממה שהוא בוחר לכתוב לנו כאן. ועדיין, היה ראוי לנקוט בפעולה, לרשום כאן את עמדתו באופן ישיר, אמיתי, ולפנות דרך מזכירות בית המשפט לעו"סית הארצית במשרד הרווחה. אחרת איך דברים ישתנו?** בשל כך תינתן ביזמת בית המשפט לערעורים, במסגרת החלטה נפרדת, הוראה בדבר מינוי מומחה במסגרת הערעור על מנת לחוות דעה בעניין טובת הילדים בנסיבות מקרה זה **זאת הדרך של כבודו להביע את מורת רוחו? המינוי בסדר, אך החלק מול הרווחה בעייתי לטעמי. לא בא לכם לבוא? שיהיה, אמנה מישהו חיצוני. בזה זה נגמר?**

מתווה נורמטיבי

31. הלכה פסוקה היא כי הגשת ערעור אינה מעכבת את ביצוע ההחלטה עליה מערערים. כדי לזכות בעיכוב ביצוע, על המבקש להוכיח שני תנאים מצטברים: כי סיכויי הערעור טובים וכי מאזן הנוחות נוטה לטובתו, כאשר מאזן הנוחות הוא השיקול העיקרי. נטל ההוכחה מוטל על המבקש, ועליו להראות כי ביצוע פסק הדין יגרום לו נזק בלתי הפיך או קושי רב להשיב את המצב לקדמותו אם הערעור יתקבל (ע"א 3620/17 שמואל ידיד נ' אליהו ידיד (8.6.2017)).

32. לעניין סיכויי ערעור חשוב לציין כבר כעת, כי ערכאת ערעור אינה נוהגת להתערב בממצאי עובדה ומהימנות שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים (ע"א 8191/16 דיאליט נ' אברהם הרר (נבו 17.6.2019)). בהקשר זה יוטעם, כי צודק בית משפט קמא שמעמדו של תסקיר עו"ס הוא כשל חוות דעת מומחה, והכלל הוא בית המשפט ייטה לאמץ את ממצאיו בהיעדר ראיות כבדות משקל לסתירת האמור בהן. קל וחומר כאשר מדובר בוועדת תסקירים (בע"מ 4746/13 פלונית נ' עו"ס לחוק הנוער המחלקה לשירותים חברתיים (4.7.2013) בע"מ 4259/06 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (13.7.2006) ; בע"מ 5072/10 פלוני נ' פלוני (26.10.2010) ; עמ"ש (ת"א) 24869-10-14 פלוני נ' פלונית (18.3.2015)).

33. ובכל זאת, יש לזכור כי בית המשפט אינו "חותמת גומי" לא של מומחים ולא של עו"ס לסדרי דין או של וועדת התסקירים (בע"מ 69395-03-25 פלונית נ' אלמונית (פסקה 109 11.5.2025 ; בע"מ 27/06 פלוני נ' פלוני (פסקה 15 1.5.2006)). מובן מאליה שעל בית

המשפט להפעיל שיקול דעת עצמאי בגיבוש הכרעתו ובתוך כך לבחון אם מתקיימים "טעמים נכבדים ובעלי משקל ממשי" שמצדיקים לסטות מהמלצת המומחה" (בע"מ 9358/04 פלונית נ' פלוני (פסקה 10 2.5.2005))

34. הילוך ערכאת הערעור הוא דו שלבי ומותנה (גם לצורך שקילת סיכויי ערעור בבקשת עיכוב ביצוע): ככל שמדובר בקביעות שבעובדה, הרי שלבית משפט קמא בהיותו הערכאה דיונית יתרון ברור על ערכאת הערעור והנטייה תהיה שלא להתערב בקביעותיו (בוודאי במסגרת בקשת עיכוב ביצוע). ברם כידוע, בקביעות משפטיות, אין לערכאה דיונית יתרון על פני ערכאת הערעור ובמקרים בהם ערכאת הערעור סבורה כי נפלה שגגה בקביעות המשפטיות, שהתבססו על מסקנות ולא על עובדות, תפקידה של ערכאת הערעור הוא להעמיד דברים על דיוקם (עמ"ש (חיפה) 18463-10-19 ס.מ. נ' ש.מ. (18.8.2020) פסקה 32)).

35. אי לכך ככל שבית משפט קמא קובע מסקנות בעניין טובת הילדים שאין להן בסיס בחוות דעת, תסקיר או עדות העו"ס והן בגדר מסקנות בלבד, הרי שאין לו יתרון על פני ערכאת הערעור וזו רשאית ולעתים מחויבת לבדוק ההסבר, הבדיקות והמסקנות של אותם גורמי המקצוע (אם הוא קיים), כדי לבחון אם מדובר בהסבר סביר הלוקח בחשבון את כללי השיקולים הנוגעים לילדים והתפתחותם, גורמי סיכון וחוסן, נזקים ותועלות שייגרמו מכל החלטה.

מן הכלל אל הפרט:

36. לפנינו "מעשה עשוי" במסגרתו האם העתיקה מגוריה ליישוב *** מ*** ובמקום לשוב ל*** בתום תקופת החירום, נטמעו היא והילדים באותו יישוב והיא מבקשת שהם למעשה ימשיכו להתחנך שם כך שזה יהיה מרכז חייהם. אדגיש, כי אין חולק שהאם תישאר לגור ביישוב מגוריה *** שעה שהיא רכשה שם דירה ונטמעה ומצאה עבודה "אין חולק"? בטוח? לטעמי לא. דירה אפשר למכור/להשכיר. לעבודה אפשר לנסוע. דברים שנאמרים במהלך הדיונים יכולים להשתנות בעתיד. ואילו האב יישאר לגור ב***, שכן הוא נישא מחדש הביא ילד נוסף לעולם ושם הוא גר מעל 22 שנים. אין ולא הייתה גם כל עתירה או שאלה בכל הנוגע לחיוב האם להעתיק מקום מגוריה או מקום מגורי הילדים ליישוב מגורי האב ***.

37. זאת ועוד, בסיפה של פסק דינו קבע בית משפט קמא כי מקום שהאב לא עתר לשינוי זמני שהות, הרי שהסדרי השהות השוויוניים יישארו על כנם חרף רישום הילדים ללימודים ב***. זאת בהמשך להצהרה של שני הצדדים בבקשת רשות ערעור קודמת שנדונה לפני לפני כשנה במסגרתה הודיעו הצדדים כי יישארו לגור כל אחד במקום מגוריו ללא קשר לשאלת מקום חינוכם של הילדים (סעיף 34 לפסק הדין ברמ"ש 69434-08-25).

38. פסק הדין של בית משפט קמא נסמך לכאורה **זאת מילת המפתח: "לכאורה"** על המלצת וועדת תסקירים ועל עדות העו"ס לסדרי דין שלשיתם יש להורות על העברת הילדים ללימודים ביישוב מגורי האב אלא שלא מצאתי כמעט כל דיון, הסבר, נימוק או פירוט מדוע טובת הילדים מצדיקה רישום הילדים ללימודים ביישוב מגורי האב ולא ביישוב מגורי האם. **יפה מאוד. אין לכבודו שום סימוכין להמלצות, אין לו ברירה אלא לפסוק ללא קשר לטובת הילדים** ☹

39. ההתייחסות הכמעט בודדה לטובת הילדים מצויה בסעיף 50 לפסק הדין שם קובע בית המשפט קמא כך:

יחקירתה של העו"ס נדחתה מספר פעמים עקב המצב הביטחוני, וכן עקב עומס העבודה
החריג המוטל על רשויות הרווחה בצפון. האם התנגדה נחרצות לקיום החקירה בהיוועדות
חזותית ועמדה על חקירה פרונטלית מלאה, אשר התקיימה בסופו של יום ביום
13.07.2026. בחקירתה הנגדית הסבירה העו"ס כי המלצת הוועדה התקבלה פה אחד
מתוך הבנה כי חוסנם הנפשי של התאומים יאפשר להם להסתגל היטב למסגרות ב***,
וכי המשך מגוריהם ב*** יפגע קשות בקשר היומיומי והחיוני עם אביהם". (עמ' 10
לפסק הדין).

40. על פניו נראה כי מדובר בטיעון בעל משקל שהוא אכן רלבנטי כאשר שוקלים טובת הילדים בסוגיית מקום לימודיהם וככל שהיה מבוסס על העדויות שבפני בית משפט קמא היה קושי רב להיענות בחיוב לבקשה.

41. אלא מאי – ששמעתי את כל 65 דקות הדיון המוקלט מיום 13.7.26 **כל הכבוד!** בחנתי את התמלול שלו ולא מצאתי זכר לאמירה כזו של העו"ס בחקירתה על ידי מי מהצדדים או במענה לשאלות בית משפט קמא.

42. מטעמי זהירות, קבעתי כאמור דיון דחוף בבקשה וביקשתי מהצדדים להפנות אותי למקום בפרוטוקול בו העו"ס אמרה את הדברים, אך גם מדבריהם של ב"כ הצדדים עולה כי הדברים לא נאמרו על ידה במהלך הדיון. ב"כ המשיב טוענת כי זה מה שבית משפט קמא יכול היה להסיק מדברי העו"ס. זוהי בדיוק הנקודה שבה לערכאה הדיונית אין יתרון על ערכאת הערעור, בייחוד מקום שלא עולה מהפרוטוקול של בית משפט קמא כל אמירה דומה או מקדימה של העו"ס לסדרי דין ממנה ניתן לכאורה להסיק כי אלו הם דבריה או דברי וועדת התסקירים. **יפה**

43. למעלה מכך, הדברים מנוגדים לחלוטין לחוות הדעת של המטפלת הפרטנית של הקטין אלמוני. הדברים אף מנוגדים לעדות העו"ס לסדרי דין עצמה שהודתה שאין כל התרשמות בדבר ניכור הורי מצד האם או התנהלות כלשהי של האם שמונעת זמני שהות עם האב (עמ' 17 שורות 19-3).

44. גם קביעת בית משפט קמא בעניין החוסן הנפשי של התאומים אינה יכולה להתבסס על עדות העו"ס. כאשר זו האחרונה עומתה בדיון עם הדו"ח הטיפולי ועם העובדה שמרכז החיים של הילדים הוא ביישוב מגורי האם *** ולכן מדובר בהחלטה הרת גורל לעניין מקום הלימודים היא השיבה כי "ילדים חיים עם ההורים שלהם, הורים עושים שינויים, עוברים ממקום למקום, יש הורים שטסים לחו"ל וחיים מחליטים להיות שם. ילד נמצא עם ההורה שלו, ההורה מלווה אותו דואג לו..." (עמ' 27 שורה 38 עד עמ' 28 שורה 4). לכל היותר ניתן להבין מדברי העו"ס, כי מקום שהורים מקבלים החלטה יחד בדבר מעבר, הרי שהילדים יכולים להסתגל לשינוי. אבל בענייננו מדובר בהחלטה שהיא אינה החלטה משותפת של שני ההורים. ההורים אינם גרים יחד באותה עיר. ההורים מצויים בקונפליקט מתמשך של שנים. עובדה זו לבדה מהווה גורם סיכון (בוודאי לא גורם חוסן) שעל גורמי הטיפול והעו"ס היה ליתן דעתם אליו **בהחלט**

45. למעשה, בית משפט קמא פתח בעצמו את הדיון בפסק הדין בקושי של הילדים על בסיס התסקיר מיום 22.12.25, שבו העו"ס הצביעה על סימני מצוקה וחוסר יציבות בקרב הילדים, הנובעים מטלטלות הנסיעות והקונפליקט ההורי המתמשך (סעיף 47, עמ' 9 לפסק הדין). לפיכך קביעה זו של העו"ס לא יכולה הייתה לקבל ציון בלבד ללא התייחסות במסגרת שיקולי בית משפט קמא בדבר השפעת שינוי מקום הלימודים ומרכז החיים של הילדים.

46. בסופו של יום, לא זו בלבד שלא בתסקירי העו"ס, לא בחקירת ובעדות העו"ס ולא בהמלצת וועדת תסקירים אין אמירה כלשהי בדבר קיומם של גורמי חוסן בקרב הילדים שיכולים לסייע להם להסתגל ללימודים בעיר אחרת ללא הילדים שהכירו וגדלו עמם בגן ולהתמודד עם קשייהם מול מעברים וחוסר יציבות (בפרט אלמוני), הרי שעל פניו, הממצאים הקיימים בפני בית משפט אשר הוא עצמו מציין אותם כאמור לעיל, אינם מתיישבים עם קביעתו בדבר קיומם של גורמי חוסן שיוכלו לאפשר לילדים להסתגל לשינוי שנקבע בפסק הדין **העו"ס אמרה א', בהמשך, לקראת השנה הבאה, ועדת תסקירים אמרה ב', אך ללא כל נימוק והסבר. כתבתי כבר שזה הזוי ולא מקצועי?**

47. בפני בית משפט קמא עמדו דו"חות של מטפלת של הקטין אלמוני מיום 30.4.26 שבו צוין כך:

"המלצות מקצועיות: המשך טיפול רגשי לשימור וחזוק ההתקדמות. שמירה על שגרה יומיומית יציבה עקבית וצפויה ככל הניתן. הימנעות, ככל האפשר משינויים משמעותיים ומעברים תכופים בתקופה זו. כאשר נדרש שינוי – יש חשיבות גבוהה להכנה מוקדמת, תיווך רגשי וליווי הדרגתי. מומלץ לשמר מסגרת חינוכית יציבה ורציפה, תוך התחשבות בצורך של אלמוני לצמצום מעברים, עומס והתמודדות עם שינויים מרובים. חשיבות לשיתוף פעולה בין ההורים והמסגרות החינוכיות, לצורך יצירת רצף, עקביות והחזקה רגשית מיטבית. **התייחסות למעבר לכיתה א':**

המעבר לכיתה א' מהווה שלב התפתחותי משמעותי, הכולל ממילא הסתגלות למסגרת חדשה, דרישות לימודיות וחברתיות מוגברות. לאור רגישותו של אלמוני לשינויים ולחוסר וודאות, קיימת חשיבות מיוחדת לצמצום גורמי שינוי נוספים בתקופה זו. מבחינה טיפולית, מומלץ כי המעבר לכיתה א' ייעשה תוך שמירה מירבית על רציפות, יציבות והיכרות עם הסביבה וזאת על מנת לאפשר הסתגלות הדרגתית ובטוחה. ריבוי שינויים במקביל (כגון שינוי מסגרת, סביבה גאוגרפית או שגרת חיים) עלול להכביד על יכולות ההתמודדות של אלמוני ולהוביל לנסיגה בתפקודו הרגשי והחברתי. לפיכך מומלץ לשקול בחירת מסגרת חינוכית שתאפשר רצף, נגישות ויציבות מרבית עבור אלמוני בתקופה זו, תוך מתן עדיפות לשיקולים התומכים בביטחון הרגשי ובהפחתת עומס הסתגלותי

48. הדו"ח האמור הוגש לבית המשפט קמא ביום 4.5.26 ובית משפט קמא עיין בו, לא ראה להורות על הוצאתו מהתיק או אי התחשבות בו. מסמך זה לא היה לנגד עיני העו"ס לסדרי או וועדת התסקירים (ראו עדות העו"ס בעמ' 28-29 לפרוטוקול). בית משפט קמא קבע מראש את הדיון רק לחקירת העו"ס ללא העדת עדים או גורמי מקצוע נוספים ולא הייתה בקשה של מי מהצדדים לחקור את המטפלת. אניח בשלב זה לשאלה על מי הנטל היה להעיד את המטפלת אך לעת הזו די לי בכך שהדו"ח היה חלק מהראיות שבתיק בית משפט קמא וממצאיו לא הופרכו או עומתו על ידי גורמי המקצוע **נכון**

49. בית משפט קמא התייחס לדו"ח זה וציין בפסק דינו כי האם לא העידה את המטפלת, כי האם לא הציגה אותו בפני העו"ס וועדת התסקירים, כי הדו"ח מתייחס רק לבן אלמוני, כי למטפלת אין קשר עם האב ולמעלה מכך אין בדו"ח קביעה כי מעבר של אלמוני יגרום לו נזק ואם יהיה שיתוף פעולה בין ההורים יוכל גם הקטין אלמוני להתגבר על כל מעבר וכל שינוי לרבות המעבר לכיתה א' (סעיף 54 לפסק הדין). ביחס לקביעה האחרונה יש קושי שכן המטפלת בפירוש מזהירה מפני נסיגה בתפקודו הרגשי והחברתי של אלמוני בשל רגישותו לריבוי שינויים ואי וודאות מחד גיסא והצורך בשמירה על רציפות, יציבות והיכרות עם הסביבה מאידך גיסא. בנוסף, הדברים לא נאמרו באופן כללי ביחס למעברים אלא באופן פרטני לעניין המעבר לכיתה א'.

50. בפסיקה נהוג ליתן משקל לדוחות של גורמי טיפול ביחס למצבם הרגשי של קטינים (רמ"ש (ת"א) 16371-07-24 פלוני נ' אלמונית (17.7.2024 עמ' 7) ומקום שוועדת תסקירים או העו"ס מתמודדת עם דו"ח של מטפל רגשי אזי מוקשה יותר לשקול התערבות ערעורית (כפי שהיה ברמ"ש 16371-07-24 לעיל) אך כאשר במקרה שלפניי הדו"ח כלל לא היה לעיון העו"ס או ועדת התסקירים ולמעשה כאשר אף אחד מההורים או בית המשפט אינו יודע מה היו נימוקי ועדת התסקירים ולא הוגש תסקיר לאחר מכן ועדות העו"ס חסרה בהקשר זה, הרי שהדברים שונים בתכלית ולא ניתן להתעלם מהדו"ח הטיפולי או למקם אותו ככזה התומך במעבר (ואיני מתעלם מטענות אחרות של האב בדבר היעדר קשר עם המטפלת או דוח "מטעם" שכן האם מממנת הטיפול) **בהחלט**

51. מכל האמור, שוכנעתי לעת הזו ובזהירות הנדרשת, כי סיכויי הערעור טובים (בוודאי בעניינו של אלמוני). **אך בכך אין די**. יש לבחון האם במאזן הנוחות, עדיף עיכוב הביצוע על מימוש פסק הדין **אכן**

52. אין ספק שהחלטה בדבר עיכוב הביצוע של פסק הדין עלולה להקשות על קבלת החלטה אחרת עוד במהלך שנת לימודים זו, אך יחד עם זאת הואיל והערעור נקבע לשמיעה מהירה מיד לאחר החגים דומני שהנזק שעלול להיגרם מרישום הילדים ללימודים ביישוב מגורי האם*** לעומת רישום ותחילת לימודים ביישוב מגורי האב*** הוא קטן יותר ועל כן הכף נוטה לעבר קבלת הבקשה. הלוואי **זה הטוב האפשרי מכל הרע...**

53. על כך יש להוסיף, כי מדובר בלימודים בכיתה א' שהם ממילא מהווים מעבר משמעותי ולעתים אף משברי ומורכב עבור ילדים.

ראו : Dee, T. S., & Sievertsen, H. H. (2015). *The gift of time? School starting age and mental health* (NBER Working Paper No. w21610). National Bureau of Economic Research. nber.org

54. על פי השירות הפסיכולוגי ייעוצי של משרד החינוך ועל פי הפסיכולוגיה החינוכית בישראל, המעבר לכיתה א' מוגדר כמשבר התפתחותי נורמטיבי. המשמעות היא שזהו אירוע צפוי אך כזה שמפר את האיזון הנפשי של הילד ומחייב אותו לגייס כוחות התמודדות חדשים. ניירות עמדה של פורום הפסיכולוגים לגיל הרך מדגישים כי עבור ילדים רבים המפגש עם ריבוי גורמי לחץ בו זמנית כמו אובדן תיווך צמוד של מבוגר, מעבר ממשחק לחובה וצורך במשמעת עצמית – מייצר חוויה משברית ומורכבת, במיוחד לילדים בעלי רגישות רגשית.

ראו: משרד החינוך, המנהל הפדגוגי, שירות פסיכולוגי ייעוצי (שפ"י) (2018) **מוכנות ומעבר מגן הילדים לבית הספר: מדריך למחנכים ולפסיכולוגים**. מדינת ישראל, משרד החינוך.

55. הסברים אחרים לקושי ולתחושת המשבר האמורה לוקחים בחשבון את השוני במרחב הפיזי – מעבר מחצר משחקים פתוחה ומרחב גמיש אל כיתה סגורה, ישיבת סטטית על כיסא לאורך שעות והסתגלות למערכת זמנים נוקשה המופעלת על ידי צלולים. שוני במימד הרגשי – תפקודי: מעבר מעקרון ההנאה (משחק חופשי) לעיקרון המציאות (חובות משימות ושיעורי בית) כאשר הילד נדרש באחת לפתח פונקציות ניהוליות כמו דחית סיפוקים, ויסות רגשי וארגון עצמאי. לבסוף, במימד החברתי הופך הילד מהכי בוגר בגן להכי צעיר בבית הספר, לצד הצורך להתמודד עם קבוצת שווים גדולה בהרבה ובסביבה פחות מוגנת ומתווכת (ראו גולדשמידט, ג' (2014) חשיבותו של גיל המעבר מגן הילדים לכיתה א': מבט פנומנולוגי והשוואתי. בתוך נ' שלמה (עורך) **מעברים בחינוך: רצף ושינוי בשלבי החיים והחינוך** (עמ' 45–68). מכון מופ"ת.

56. הציפייה של בית המשפט היא כי אלו השיקולים שנבחנים על ידי גורמי המקצוע, ימצאו ביטוי בחקירת העו"ס על ידי שני הצדדים וגם יידונו בפסק הדין של בית המשפט קמא. למרבה הצער, אין כל ביטוי לשיקולים אלו בדברי העו"ס לסדרי דין וקשה על פניו בהיעדר הסבר ופירוט לראות בעבודת העו"ס או וועדת התסקירים משום אותה בדיקה יסודית ומעמיקה של טובת הילדים כפי שנקבע בסעיף 64 לפסק הדין קמא. אין בכך לומר כי הדברים לא נשקלו או נבחנו על ידי העו"ס או ועדת התסקירים – הדברים פשוט לא ידועים ולא ברורים כי אין בנמצא תסקיר משלים של העו"ס לאחר ועדת התסקירים, המלצת ועדת התסקירים אינה מנומקת ולא נוהל פרוטוקול של הדיון וגם בעדות העו"ס אין כל רמז לשיקולים או לדיון שכזה. למעשה המקום היחיד שהשיקולים האמורים עלו הוא בדו"ח המטפלת של הקטין אלמוני... **ושוב, מה כבודו עושה עם זה מעבר להחלטה בתיק נקודתי זה?**

57. נוכח כל האמור, סבורני כי "בבחינת הרע במיעוטו" בנסיבות המקרה הנוכחי הוא הותרת המצב הקיים על כנו, כלומר עיכוב ביצוע פסק הדין ומתן הוראה אופרטיבית לפתיחת הלימודים של התאומים במקום מגורי האם***. כפי שהבהרתי, ברור לי כי הדבר עלול "לקבע" את הלימודים של הילדים בשנה הנוכחית אך באותה נשימה אדגיש כי ייתכן בהחלט שתוצאת הערעור תהיה שונה והדבר יצריך את הקטינים למעבר נוסף, בין אם בשנה הנוכחית ובין אם בשנה הבאה. לעת הזו ונוכח מכלול הנימוקים המצטברים, שוכנעתי כי המעבר המידי עלול לפגוע בטובת קטינים יותר מאשר הישארות ביישוב מגורי האם *** ותחילת הלימודים שם עם ילדים שהכירו מגני הילדים וסביבתם החברתית המוכרת להם "שוכנעתי" זאת מילה גדולה מידי לטעמי. **בלית ברירה, באין שום הסבר מקצועי של הרווחה, שבחוצפתם אף לא הגיעו לדיון, ידי כבולות.**

58. אשר על כן אני מקבל בזה את הבקשה, מורה כי הילדים יירשמו ללימודים ביישוב מגורי האם *** לאלתר ויפתחו שם את שנת הלימודים.

59. אני מחייב את המשיב לשלם למבקשת הוצאות הבקשה וההליך בסך 3000 ₪.

ניתן לפרסום ללא פרטים מזהים של הצדדים והקטינים.

ניתנה היום, י"ז אלול תשפ"ו, 30 אוגוסט 2026, בהעדר הצדדים.

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה